

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja

za Ljubljano

v upravnistvu:

za celo leto 6 gl.,

za pol leta 3 gl.,

za četr leta 1 gl.

50 kr., na mesec

50 kr., pošiljatev

na dom velja me-

sečno 9 kr. več.

Po pošti velja

za celo leto 10 gl.,

za pol leta 5 gl.,

za četr leta 2 gl.

50 kr. in za jeden

mesec 85 kr.

Štev. 65.

V Ljubljani v petek, 16. maja 1884.

Tečaj I.

Mir tientsinski.

Zgodovinarju, ozirajočemu se na plimne tokove vesoljne povestnice, se bode čestokrat vsilil nek poseben čut, skoraj bi dejali, spoštljivega občudovanja, ako si predstavlja prenuoge pojave izredne življenjske sile pri francoskem narodu. Vihre grozovitih notranjih prevratov niso mogle zadušiti tega žilavega naroda, porazi na krvavih bojiščih niso ugonobili čudovite njegove razpenjavosti. Malplaquet in Oudenarde, Rossbach in Waterloo, Gravelotte in Sedan — premagan, uničen v tolikih usodnih bitkah, kateri rod ne bi bil obupal nad svojo bodočnostjo, ne bi ponižno se klanjal nemili usodi?! Toda Francozi, rodoljubni in samosvestni, razumni ob enem in pošteni niso nikdar zgubili poguma, tudi po vojnih nezgodah l. 1870/71 niso rok križem držali, navzlic notranjim razporom in strankarskemu protivju — in pred malo dnevi iznenadili so svet s prevažnim uspehom, katerega je hrabrost francoske vojne in razboritost francoskih državnikov priborila v daljnem vzhodu, na kitajskem obrežju.

Uže dve leti se pletejo homatije z nezavisnimi državami v zadnji Indiji, s cesarstvom anamskim in sosednim mu Tonkingom. Zlasti morski roparji v vilastem ustju Rudeče reke, tako zvanj „črni prapori“, delali so Francozom mnogo preglavice. Vendar bi jih vojaki velike ljudovlade kmalu bili ukrotili, da ne bi našli podpore pri severnem mejašu, v velikanski kitajski državi. In Kitajci so postopali kaj previdno. Vojske naravnost niso napovedali, toda njih poslanec Marquis Tseng je v Parizu diplomatičnim potom nagajal, kar se je dalo, pod roko pa so najboljši kitajski vojni oddelki prekoračili tonkingsko mejo ter skupno s „črnimi praporji“ branili utvrjene pozicije Son-Tay in močni Bac-Ninh. S prva so Francozi bili celó tepeni, tako maja meseca lanskega leta pri Ha-Noj, avgusta pa pred ozidjem tvrđjave Son-Tay. S posebno škodo-

željuostjo so časopisi drugih evropskih narodov delali zlovolljne opazke o nespretni nasebinski politiki francoski, vpliv romanske ljudovlade v oddaljenih deželah jel je rapidno propadati, doma pa, v pariški zbornici, zagajali so se monarhisti in radikalcji z združenimi silami v nesrečno ministerstvo ter mu očitali absolutno nezmožnost gledé vnanje politike.

In vendar so se varali vsi kritiki, kateri niso računali z ono neprecenljivo lastnostjo francoskega značaja, za kojoj imamo primeren izraz le v francoščini, s francoskim „elanom“! Spretna poveljnika, admiral Courbet in general Millot, predrugačila sta kmalu neugodni položaj. Dec. 1883 bil je Son-Tay po trdem boji z naskokom vzeti, mareaja t. l. je general Millot z dobro preračunanim obkobjenjem prestrašil in v beg zapodil kitajske kitonosce ter osvojil izvrstno vtrjeno mesto Bac-Ninh. V plahem strahu so bežale kitajske čete pred belim „barbarom“ nazaj preko meje, na pekingskem dvoru zavladała je na enkrat vizgledna miruljubivost in najvplivnejši mož na Kitajskem, podkralj kantonski Li-Hung-Chang, je v pristanišči Tientsin dné 11. maja sklenil mirovno pogodbo z zastopnikom francoske ljudovlade, kapitanom Fournierom. Pogoji so skoz in skozi primerni razsvetljenemu duhu evropske omike, pa vendar ob enem dobro varujejo gmotne koristi francoske države. Njej se izročča pokroviteljstvo anamskega cesarstva in Tonkinga, tedaj vrhovna oblast nad pokrajinami, ki obsežajo skoro 400 000 □km. z 20 milijoni prebivalcev, in južne tri kitajske provincije Kuang-tung, Konang-si in Yunnan se odpró francoski trgovini. Vojne odškodnine francoski zastopnik ni zahteval, in tudi to bode zeló dopadalo Kitajcem, kateri so na slabem glasu kot posebno lakomni v denarnem oziru.

Toda ne gledé na neposredne pridobitve, katere nastajajo Franciji iz tientsinske mirovne pogodbe, ne smemo prezirati važnih posledic, izvirajočih iz velikega vspeha francoske poli-

tike v vzhodni Aziji. Njegov vpliv občutil se bode kmalu na Francoskem, kjer bodo sigurno vsaj za nekoliko časa utihnili strastni napadi skrajnih strank na Ferryjevo ministerstvo. Bolj nego drugi narodi so Francozi občutljivi za sijaj srečnih vojnih podjetij, in slava domače trobojnice užiga vsako domoljubno srce. Baš s te strani vzdignilo se je protivje proti Ferryju, in zaradi tega smatra se tientsinski mir povsod kot pravi triumf zmernih republikancev. In v istini, francoska ljudovlada bila je uže nujno potrebna bojnih vspehov!

Drugi važni nasledek francoskih zmag se bode razodeval na širnem polji gmotnih koristij. Francoska trgovina in obrtnost, nazaj potisnjeni od inozemskih tržišč po zaščitnih carinah, s kojimi so druge države začele varovati domačo industrijo, pridobili sta si neizmerne pokrajine vzhodne Indije in južne Kitajske. V svetovnem pristanišči kantonskem, ob ustju čukiangskem in v zanožji „Boca tigris“ imenovanem, tekmoval bode gibčen Francoz s prevzetnim Angležem, in soditi po veljavi, katero so si Francozi priborili v kitajskem cesarstvu, nadkriovalo bode kmalu svojega sebičnega tekmeča. Samotržje angleško na južnovzhodnih obalah azijske celine je uničeno, in kakor s severa in severozahodno Rus, tako bodejo sedaj na jugu in jugovzhodu pritisnili Francozi na neomejeno nadvlado, s kojoj so se dosihmal ponašali Angleži v južni Aziji.

In kak bode učinek francoskih uspehov v daljnem Kitaji na splošneevropske razmere? Po našem mnenju sigurno le ugoden. Nikdo ne more zameriti žaljenemu narodnemu ponosu, ako se sleherno rodoljubno francosko srce le s srdom spominja zgubljenih pokrajin med Rhenom in Vogezi ter sanjari o krvavi osveti proti novoustanovljenemu nemškemu cesarstvu. Tudi mi čislamo plemenite nagibe, iz katerih se poroja bridko sovraštvo do Prusov — toda tako visoko stavljamo blagoslov evropskega miru, da se tudi s tega stališča odkrito radujemo tientsinske mirovne pogodbe.

Listek.

Električna luč na lokomotivah.

Stari naši materi zemlji se kujejo leto za letom nove okove; ni dovelj, da je uže preprežena okoli in okoli s telegrafskimi žicami, katerih dolgost meri na milijone kilometrov, polagajo se tudi po vseh delih sveta neposredno nánjo težke železne šine, po katerih drdrajo železniški vozovi dan za dnevom, leto za letom, prevažaje z ogromno hitrostjo ljudi in vsakovrstno blago. Samo lansko leto so se izročile v naši avstrijsko-ogerski državi 1031-205 km. dolge železniške črte splošnemu prometu. (Žalibože, da se Slovenci ne moremo ponašati, da bi se lansko leto dozidala na naših tleh katera nova železniška proga.) Po vseh železnicah je promet bolj ali manj živahen, na nekaterih, manj važnih železnicah, ki so le bolj lokalnega pomena, drči na dan le malo vlakov, in še ti nimajo nakladanih velikih bremenov, na družih važnejših, velika mesta skozi bogate dežele rezajočih železnicah pa si sledé vlaki uže po kratkih prestankih.

Pri tem živahnem železniškem prometu kaže se neobhodna potreba, da se vsestranski skrbi za varnost in sigurnost vozečih se ljudij in vsega drugega blaga. Ne dá se sicer tajiti, da železniška podjetja skrbé v prav obilni meri za varnost prometa, poslužujoča se vsakovrstnih, bolj ali manj dovršenih izumb, služečih v to svrho. Poleg vsega tega smo še vendar zelo daleč oddaljeni od tega, da bi smeli železniški promet smatrati po polnem varen, ali vsaj toliko varen, kakor smemo pričakovati in kakor smemo za občni blagor tudi terjati. Vsako leto slišimo in beremo o precejšnjem številu nezgod na železnicah, kjer se je ponesrečilo toliko in toliko oseb in poškodovalo blaga, katerega vrednost znaša skoro na milijone goldinarjev.

Uzroki takih nezgod po železnicah morejo biti raznovrstni; kakor so tudi nezgode dvoje: ali železniški vlak povozi ljudi ali živali in naredi drugo škodo, ali pa se vlaku samemu pripeti kaka nezgoda. Marsikateri nezgodi imamo iskati uzroka v malomarnosti železniški promet nadzorujočega osebja, ali pa v brezskrbnosti in nepazljivosti, s katero hodijo ljudje po železnicah, ne brigaje se niti za svariła čuvajev, niti za postavne predpise; dosti-

krat pa se pripeti kaka nesreča, katere prav za prav ni zakrivil nikdo. Take največe in najbolj usodepolne nesreče pripeté se navadno v noči; in sicer iz prav lahko umljivih razlogov. Na varnost železniškega vlaka imata v prvi vrsti paziti in sta za to odgovorna: čuvaj na železniški progi in lokomotivni vodja. Prvemu je dolžnost, da svojemu varstvu izroččen del proge prehodi in preišče, predenj ima priti s katere koli strani kak vlak, in da lokomotivnemu vodji uže od daleč znamenje daje, ako bi pretiła sploh kaka nevarnost. Lokomotivni vodja pa ima neposredno med vožnjo svojo pregledovati in z bistrim očesom se prepričati, ali je varno se dalje peljati ali ne ter v zadnjem slučaju vlak takoj ustaviti.

Po dnevi se daje ta služba obeh natančno in vestno opravljati. Kdor tega ne stori in proučuje s svojo nevestnostjo kako nezgodo, zasluži kazen, katera mu gotovo tudi ne izostane.

A kaj v noči! Da ne jemljemo v poštev, da se človeka, ki je stal morebiti uže tri četrtine dneva ali še več na lokomotivi, ki je duševno in telesno uže ves utrujen, prav lahko loti spanec, če tudi le za trenutek, ali da tak človek vsaj s tolikim duševnim naporom

Francija je zadobila toliko ozemlja na obrežji velikega oceana in toliko ledine ima orati v novo pridobljenih deželah, da bode tem bolj morala mirovati v Evropi ter udati se miruljubivemu prizadevanju družih evropskih držav.

Kranjsko ljudsko šolstvo.

II.

Morebiti se bode komu čudno zdelo, da je taka velika razlika v šolskem obiskovanju po raznih okrajih naše dežele; morebiti bode kdo mislil, da se šolske postave enako ne izpolnujejo, ker je v radovljiškem okraju 93% šolo obiskajočih otrok, v krškem in novomeškem pa samo po 64%. Postave si potrudiijo izpeljevati povsodi enako in pravično, toda razmere krajevne so drugačne na Dolenjskem nego na Gorenjskem. V poslednjem kraji biva ljudstvo, ki je probujeno in zna ceniti izobraženost. Pripovedovalo se mi je, da pod Triglavom, v Srednji vasi, še celó mladeniči 15- do 20letni radi v vsakdanjo šolo hodijo, ker so bili učenje v prejšnji mladosti zamudili, na Dolenjskem ljudstvo šole tako visoko ne ceni in ne pošilja svoje dece s posebnim veseljem niti v ljudske šole niti v srednje učilnice; in iz tega si moramo, neoziraje se na revščino prebivalstva ter na druge bolj slučajne uzroke, katere se bodo dale pač predrugačiti po osebnih spremembah, tudi nekoliko razlagati, zakaj novomeška gimnazija nič posebno dobro obiskovana ni. Na dalje so pa na Gorenjskem in Notranjskem majhne župnije, in kjer je fara je tudi šola, katero morejo skoro vsi otroci iz fare tudi obiskovati. Na Dolenjskem so pa nekod jako obširne župnije, n. pr. leskovska, sv. križka (pri Kostanjevici), št. jarnejska, škocijanska, št. mihielska (pri Rudolfovem), mirnopoška, trebanjska itd. V teh župnijah so šole samo pri farnih cerkvah, do katerih imajo otroci iz mnogih vasij do dve uri in več hodá. Iz takih oddaljenih vasij otroci navadno ne hodijo v šolo; vsak dan niti najkrepkejšim otrokom ni mogoče prihajati; da bi se jih samo dvakrat na teden sprejemalo, to se je le na nekaterih krajih vpeljalo, ker se to ne vjema prav s šolskimi postavami niti s šolskim redom, čeravno je dotičnim otrokom koristno. „Pobožne želje“ se sicer izražajo, da bi se v takih obširnih farah več šol ustanovilo, a do izpeljave še nikjer ni prišlo, zato ker ljudstvo takih šol ne terja, dasiravno njih potrebo pripozna. Šolske gosposke so pa v tej zadevi do zdaj premalo delavne bile in nikjer na Dolenjskem še niso pospeševale zidanja takošnih podružnih šol, kakoršnih postave same terjajo. Pa vsaj je na Dolenjskem še nekaj župnij brez šole, podpisanemu so znane n. pr. sv. Duh in Dobovec v krškem okraju in Smihel (pri Žužemberku) ter Soteska v no-

vomeškem okraju. Je pa tudi na vsem Kranjskem še nekaj župnij in lokalij, na katerih se do lastne šole niso povspeli.

Za lep vspeh pri šolstvu vtegneje smatrati nekateri velike globe, ki so se nalagale starišem radi zanemarjenega šolskega obiskovanja, vsaj v sosedni deželi so se pred nekaterimi leti celó bahali s tem, da so strogo stariše kaznovali. No, meni se to ne zdi ravno častno niti za ljudstvo niti za dotične gosposke, čeravno tudi tega ne odobrujem, da bi se preveč prizanesljivo postopalo ter tudi proti upornim starišem ne kazalo resnobe. Mi se dan danes čudimo, da so pred sto leti posvetne gosposke kaznovale malomarne kristijane, ki niso v cerkev hodili in sv. zakramentov prejimali. Čez sto let se nam vtegnejo čuditi, da starišem nalagamo toliko in toliko globe radi nemarnega šolskega obiskovanja. Ta primera bi bila zlasti na pravem mestu, ako bi stariši sami morali v šolo hoditi. Ker pa oni zanemarjajo dolžnosti, ki jo imajo napram svojim otrokom, je to pač opravičeno, da šolske gosposke skrbé za izrejo otrok v onih slučajih, kjer jo roditelji zanemarjajo. Vendar naj se v tej zadevi polagoma in usmiljeno ter ljubeznjivo postopa. Učitelju pripada tu glavna in teška naloga. On naj opominja najprvo otroke, potem stariše, opominja zdaj ustno, zdaj pisмено. Ako to ne izdá, naj jih opominja krajni šolski svet, zdaj z lepa, zdaj zopet s pretenjem. In ako vse to nič ne izdá, išče se pomoči pri c. kr. okrajnih šolskih svetih, ki nalagajo globe. Poslednji naj še tudi kazni pregledajo, ako je uže pretenje s kaznijo koristilo, ako je namreč oče, potem ko je zvedel o globi, otroka zopet v šolo poslal. V nekaterih okrajih menda tudi tako postopajo, zlasti v novomeškem okraju, kjer so jako jako malo svotico tacih glob naložili. Vendar se pa tako mehko postopanje nikdar odobriti ne sme, ako pri tem šolske obiskovanje ali celó vgléd učiteljev trpi. Kjer ni bolezní, ne revščine, ne dela, kjer je samo upor otroka, očeta ali matere, ondi naj se brez vsega obotavljanja kaznuje, ostro kaznuje, in to takoj, ne pa še le čez 2 do 4, 6 mesecev ali še le čez leto dnij, kar se večkrat zgodi, kajti znano je, da šolske zamude ležé pri c. kr. okrajnih šolskih svetih po več mesecev.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Parlamentarni „strike“ v državnem zboru je torej pri kraji. V včerajšnji seji izjavil je poslanec Tomášek imenom levice, da je stranka njegova prepričana, da zakon o melioraciji ni bil sprejet z večino glasov in da se torej ne more priposlati gosposki zbornici in tudi ne v sankcijo predložiti; sploh pa da se bode levica vsled izjave predsed-

čuva. Ko bi se potovalec zavedal, kako malo more nadzorno osobje za njegovo osobno varnost takrat skrbeti, ko je ta skrb najpotrebnejša, gotovo bi se po železniških vlakih slišalo dosti menj krika in vika, dosti menj šal in burk, nego jih moreš zavživati sedaj.

Z veseljem in radostjo mora pozdravljati človekoljub, kateremu je mari njegova osobna in varnost drugih ljudij, vsako novo izumbo, ki more železniški promet v nočeh narediti nam varnejši. In tako izumbo velikanske važnosti ponuja nam telegrafski kontrolor Sedlaczek s svojo lokomotivno električno svetilnico.

Od tega časa, kar je prišla električna razsvetljava takor rekoč v modo, trudili so se strokovnjaki na vsak način, da bi sestavili električno svetilnico, s katero bi si železniški vlak svojo pot sam razsvetljeval, kakor si razsvetljuje fjakar po mestnih ulicah svojo cesto; za ta namen se razven Sedlaczekove svetilnice vendar ni nobena obnesla, ker so za tak velik ropot vse preobčutne. S Sedlaczekovo lokomotivno svetilnico so se vršili uže raznovrstni poskusi v Parizu, Mnihovem in Dunaji za čas dotičnih električnih razstav.

nikove zopet udeleževala sej ter ob jednom stavlja predlog o premembi paragrafa 63 opravnega reda. Predsednik dr. Šmolka je izjavil, da ne more pritrditi nazorom Tomášekovim ter da smatra glasovanje o dotični postavi kot pravoveljavno. Izjavi predsednika in poslanca Tomáščka sprejeli ste se v zapisnik; cela zbornica odobrila je to postopanje in tako je poravnano neugodno nesporazumljenje. — Potem je utemeljil dr. Roser svoj predlog, ki meri na to, da država občine odškoduje za zgubo, katera jih bode zadela pri občinskih prikladah vsled podržavljenja železnice. Roserjev predlog podpirajo poslanci Fürnkranz, Steudel, Vielguth in dr. Rieger; potem se odstopi davčnemu odseku. Na dnevnem redu je še razgovor o šestem poglavji obrtnega reda. Govorili so trije govorniki. Danes se debata nadaljuje.

V gosposki zbornici poročal je najprej predsednik o avdienci, v kateri je na temelju sklepa poslednje izredne seje Nj. veličanstvu izrazil sožaljenje povodom smrti pokojne cesarice Marije Ane; potem je interpeloval grof Falkenhayn o popolnjenji zakona gledé vojaške takse, in slednjič rešili so se na dnevnem redu stoječi predlogi.

Tuje dežele.

V Monakovem dali so socijalni demokrati sicer uže prej povoda, da se o njih govori, ali do sedaj ni še bilo večih demonstracij. Pretečeno nedeljo slavila so bavarska vojna društva veliko svečanost svojega zjedinenja, a to priliko upotrebili so socijalni demokrati, da izvedejo demonstracijo. V najživahnejši ulici vihrale so na slavaloku državne zastave. Po noči odstranili so socijalni demokrati te zastave ter je nadomestili z rudečimi, na katerih so se čitale besede: „Živila socijalna demokracija!“

V angleškem parlamentu pride te dni na dnevní red reforma municipalne uprave mesta Londona. Staro mesto City stopilo je v ostro opozicijo proti tej reformi, in kakor se čuje, vnela se bo o tej razpravi tudi v parlamentu huda borba.

V ministerskem svetu francoskem, kateri se je pod predsedništvom Grevyjevim pretečeni terek vršil, priobčil je minister Ferry diplomatične listine o dogovorih s Kitajsko. Na temelju onih poročil zaključilo se je, da se ima večí del francoske vojske pozvati zopet v domovino.

Po poročilih iz Massave naznanil je Mahdí svojim pristašem v Sudanu, da je sklenil, početkom junija s svojo rodbino in celim spremstvom zapustiti El Obeid ter priti v sredino svojih vernih, da se bodo potem skupno borili na obalah Nila za svobodo Sudanezov. Ob jednom da bode poslal čem prej oddelek svoje vojske v Egipt, da zasede južni del te dežele, še predno Nil poplavi one pokrajine.

Marsikateri bralec je lansko leto bral o teh poskusih na Dunaji, ki so se vršili v pričó različnih učenjakov in železniških strokovnjakov; vse navzočno občinstvo je bilo polno hvale o izvrstnosti tega novega napredka. Ta svetilnica se postavi na lokomotivo pred njen dimnik, ter dobiva električne toke iz dinamo električnega stroja, katerega goni poseben majhen parni stroj. Oba ta stroja imata svoje stališče nad lokomotivnim kotlom, tako rekoč kakor dva izrastka. Svetilnica daje toliko intenzivno svetlobo, da je prostor pred lokomotivo na več kakor 1 km daleč malo ne dnevu jednako razsvetljen. Očividci trdijo, da se more v deževnem in meglenem vremenu 600 in še več metrov daleč od lokomotive brati vsak naveden tisk.

Ako razsvetljuje vlak z električno svetilnico sam svojo pot na 1000 in še več metrov naprej, zmanjšati se morajo vse nevarnosti, katere posebno v noči preté železniškim vlakom. Ni se treba bati, da bi se v noči povozilo toliko ljudij in živine, kakor doslej, kajti jako svetlobo bode vsakdo dosti laže zapazil, kakor sliši vlakov ropot; vsaka poškodba železniškega tira se more zapaziti še ob pravem času; ne

svojega pota nadzorovati ne more; lokomotivni vodja se v noči tudi z največjo pazljivostjo preteči nevarnosti izogniti ne more, ker je, kratko rečeno, zapaziti ne more. Kako daleč pa more videti v noči, ko je tako rekoč trda tema, da bi jo človek, kakor pravijo, uže z roko lahko prijel, ali kadar mu gosta megla zavira ves razgled! Nesreča mora postati neizogibna, ako se je v deževnem ali viharnem vremenu tir zasul s plazi, ali skalovjem, ali s snegom, ali, ako je hipno nastala povodenj šine in cesto pretrgala in pri vsem tem čuvaja, ki bi mogel pretečo nevarnost naznaniti, ugonobila. V takih nočeh nudi se tudi najlepša priložnost zločinski roki, da tir pokvari. Ako se potem res pripeti, da vlak iz tira skoči ali da z drugim nasproti mu prihitečim skupaj trči — kolika zmešnjava nastane v taki temni noči med potovalci!

Kdo še ni bral ali vsaj slišal o takih groznih prizorih? Potovalec, sedeč ali speč v vagonu na mehki in elastični blazini, čuti se v viharni noči nekako varnega, ker je v zavetji in si domišljuje, da v tem, ko on sanjari ali pa se s svojimi sopotovalci kratkočasí, železniško nadzorno osobje za njegovo varnost

Dopisi.

Iz **Kamnika**, 15. maja. (Izv. dop.) Mnogo se je spreminilo v našem prijaznem mestecu, odkar nam županuje vrli sedanji župan gosp. dr. Samec, in smelo trdim, da se nobeno mesto na Kranjskem v zadnjem času ni toliko predruščilo in olepšalo nego Kamnik. Zopet imam poročati o novem napredku: namerava se napraviti vodovoda. Akoravno ima Bistrica nad Kamnikom sama za se izvrstno vodo, nezadostuje v mestu samem pitne vode, ker se Bistrica nad mestom Nevljica, ki pa ni za pijačo, pridruži. Tudi je geološka formacija tal v nekaterih delih mesta taka, da ni moč napraviti vodnjakov. Zaradi tega poizveduje naš župan o napravi vodovoda in potrebnih troških. V nedeljo se je mudil pri nas inženir gosp. Gyürki iz znane Tönnieseve tovarne, da preišče, kje bi se dobila vodna moč, kje bi se jemala in oddajala voda in kje bi bilo najprilicnejše, postaviti reservoir. Vodne moči je zategadelj več potreba, da se danes ali jutri porabi tudi za električno razsvetljavo mesta, ne da bi bilo za to še posebnih troškov potreba.

Mesto Kamnik ima v svojem gozdu pri Bistrici svojo drevesnico. Letošnjo spomlad se je oddalo iz nje 180 000 drevesec vnanjim posestnikom. Nad 120 000 jih je šlo na Kras; po poročilih z Notranjskega tem sadikam bolj ugaja kraško podnebje nego onim iz — državne drevesnice v Ljubljani.

Iz **Komende**, 15. maja. (Izv. dop.) Z ukazom visoke deželne vlade razpuščen je dosedanji cestni odbor okraja kamniškega in to radi nepostavnega vedenja predsednika in jednega iz med odbornikov. C. kr. okrajno glavarstvo razpisalo je zategadelj novo volitev, ki se ima vršiti dné 20. t. m. Volitev bode važna, saj se gre za volitev mož, ki naj nadzorujejo naše ceste. Volilci! premislite in volite iz svoje srede može, katerim so znane naše cestne razmere, one skušene in blagohotne može, ki so pripravljene žrtvovati peščico truda v občni blagor, one, ki jim ni misel odirati s svojim postopanjem davkoplačevalce — one, ki jim ni navada polniti si svoje žepa s tujim imetkom. Volite tedaj take, saj jih imate dovolj na razpolaganje, ogibajte se pa onih, ki vedo obetati pač mnogo, a storiti malo!

Razne vesti.

— (Eksplozija dinamita.) Strašna nesreča se je pripetila te dni v neki tovarni za dinamit na Škotskem. V hišici, kjer so štiri mlade deklice napolnjevale dinamitne patrone, nastala je eksplozija, vsled katere so bile vse štiri delavke takoj strašno razmesarjene. Tri sosedne fabriške hišice so jele goreti in komaj so vbrani, da se ni ogenj razširil čez veliko glavno poslopje. Šest

dá se misliti, da bi mogla dva v nasprotni meri gibajoča se vlaka trčiti drug na drugega. Res je, vsaka nesreča se ne dá tudi z električno razsvetljavo odstraniti; pa če se tudi kaka nesreča zgodi, potem služi električna svetilnica takoj za razsvetljavo dotičnega pozorišča, postala bode nemogoča marsikatera zmešnjava in tatvina, katerih imamo pri takih žalostnih dogodkih v izobilji.

Da se električna razsvetljava na lokomotivah dosedaj še ni praktično vpeljala, krivi so največ veliki troški, katere stane nje instalacija. Vzemimo, da ima železniško podjetje 500 lokomotiv, in takih železnic imamo v Avstriji več, in da stane instalacija po jedne lokomotive svetilnice 3000 gold., znašajo vsi troški samo tega podjetja uže poldrugi milijon goldinarjev, k čemur še niso prišteti tekoči troški za razsvetljavo samo, kateri tudi niso posebno majhni, ker potrebuje parni stroj na lokomotivi obilo pare. S časom pa se bode gotovo posrečilo vse te troške izdatno zmanjšati, potem smemo gotovo pričakovati, da dobi vsaka lokomotiva svojo električno svetilnico.

Z nekakim ponosom pa omenjamo, da se dela ravno pri nas v Avstriji velik napor za

deklic je zgorelo pred očmi gospodarjevimi in v vpepeljenih štirih kočah je poginilo 15 delavk. Razletelo se je nad dva centa dinamita. Pok in potres zemlje čul se je ure daleč na okrog.

— (Orjaško drevo.) Pred kratkim so posekali v Freibergu na Saksonskem velikansko lipo, ker je bila, stoječa na dvorišči blizu hiše in hleva, zaradi svojih vej nevarna. Strokovnjaki trdijo, da je bilo drevo staro blizu 500 let. Cele dva dni je moralo več ljudij žagati in sekati, da so drevo podrli na tla. Uže pred tremi leti so morali več suhih vej odstraniti, vendar je imelo drevo na vejah še vedno 10 in v deblu 14 sežnjev drva. Srednje okrožje debela je znašalo 8,57 metrov, najtanjša še vedno 5,7 metrov. Celotno drevo je bilo visoko 22 metrov, deblu pa 6,9 metrov.

— (Dober odgovor.) Za časa francoske mediacije odposlal je kanton Waadt posebnega poslanca v Pariz. Mož, katerega je zadel ta posel, bil je nekov Murray, ki je bil po celi deželi znan kot izvanredno grd človek. Ko je stopil poslanec v pariški oficijalni salon, je zaklicala ocvetela gospa: *Quel ogre!* (kak ljudožerec!), na kar je Murray takoj odgovoril: *N'ayez pas peur, madame, je ne mange que de la viande fraiche.* (Ne bodite v skrbeh, milostiva, jaz jem samo sveže meso.)

— (Visoka starost.) V Hunstantonu na Angleškem živi stara žena z imenom Rhoda Bum, ki je pred kratkim spolnila 103. leto, ki je pa v kljub temu duševno in telesno po polnem zdrava in krepka. Angleška kraljica ji je podarila svojo podobo po Angeliju, rezano v bakru.

— (Najlepše roke.) Campenon, imenitni francoski fizijolog, trdi da imajo najlepše roke Irke; drugo mesto gre Poljakinjam. Angležinje imajo premesnate in prepolne, Amerikanke preozke in predolge, Nemke prekratke in preširoke roke. Od romanskih narodov imajo Francozinje sploh lepše roke, kot Španjolke in Italijanke.

— (Japaneško.) Japan šteje 36 700 110 prebivalcev, izmed teh 18 598 998 moških in 18 101 112 ženskih. V njem se nahajajo 3 mesta s po več kot 1 milijonom ljudij, in sicer: Osaka z 1 722 333, Hiogo z 1 418 521 in Nagasaki z 1 204 629 ljudmi. Razun imenovanih ima še glavno mesto Tokio 987 887 in Kioto 835 215 prebivalcev. Japaneška vojska šteje 120 000 vojakov.

— (Natanki konjār.) „Jarnej, ti se moraš bolj pečati s konjem“, reče nekega dne gosp. major svojemu slugi, „moraš z njim zabavljati se, počehljati, pogladiti ga, tako rekoč pogovarjati se z njim.“ — Drugo jutro pride major v konjak. „I, kaj pa delaš tukaj, pa tako dolgo?“ — „Gospod major so mi večeraj zapovedali,“ odvrne Jarnej, „da naj konja zabavljam in se z njim pogovarjam; ker mi pa nič na pamet ne pride, mu pa tale časnik prebiram.“

— (Hiperbola.) A: „Gospodičina C. jako visoko poje.“ — B: „Tako visoko poje, da si je dala okolu vratu prijemlje narediti, da bi se jej v glavi ne zvrtilo.“

upeljavajo te novodobne lokomotivne razsvetljave. Slavno ministerstvo za trgovino je izdalo dné 14. marcija t. l. naredbo, v kateri gorko priporoča električno lokomotivno razsvetljavo, posebno na lokalnih železnicah, na katerih ni toliko nadzornega osebja. V isti naredbi je trgovinski minister ob jednem tudi ravnateljstvo državnega železniškega prometa pooblastil, da električno lokomotivno razsvetljavo na progi Wittmannsdorf-Gutenstein takoj vpelje, ako lastniki privilegija za lokomotivno svetilnico svoje cene le nekoliko znižajo. Ako se pa na praktično vpeljavo resno misli, pričakovati je za gotovo, da bodo cene za instalacije pale na dosti manjše svote.

Državnemu zboru pa se bode nudila kmalu priložnost, električno lokomotivno razsvetljavo kot obligatorično terjati, kadar bode namreč obravnaval vladino predlogo o lokalnih železnicah.

Vsakako pa smemo uže zdaj ponosno poudarjati, da se je avstrijska vlada lotila prva med vsemi vladami tega za železniški promet eminentno važnega vprašanja.

Domače stvari.

— (Tržni red za mesto Ljubljano.) Včerajšnji „Slovan“ piše med drugim: „Tržni red za mesto Ljubljano, kateri je, kakor znano, mestni zastop ljubljanski deželni vladi kljubu njeni zahtevi, da se ima predložiti tudi v nemškem jeziku, vrnil vendar le zopet samo v slovenskem izvirniku, — potrdila je visoka c. kr. deželna vlada.“

Mi smo pooblaščen, izjaviti, da ni od vsega tega nič res. Mestni zastop ni tržnega reda, kojega mu je bila deželna vlada nazaj dala z naročilom, naj ji ga predloži tudi v nemškem jeziku, deželni vladi nikoli vrnil niti samo v slovenskem izvirniku, niti v drugem jeziku; vlada torej ni mogla niti potrditi tržnega reda mestnega zastopa, niti ga njemu zopet nazaj dati. V tej zadevi je res to, da je deželna vlada tržni red izdelala sama ter ga potem na podlagi § 9 drž. zakona z dné 29. februarija št. 35 poslala v slovenskem in nemškem jeziku mestnemu magistratu z naročilom, naj ga objavi, se vé da, kakor gre, v slovenskem in nemškem jeziku.

— (Cesarski dar.) Nj. veličanstvo presvetli cesar blagovolil je za šolsko zgradbo v Prežganji iz Najv. privatne blagajnice podeliti dve sto goldinarjev.

— (Deželnega zakonika) za vojvodino kranjsko izdal in razposlal se je danes V. del, kateri obsega v št. 9. zakon z dné 17. aprila 1884, s katerim se uvajajo lovske karte za vojvodino kranjsko.

— (Mestna občina ljubljanska) prodá na Tržaški cesti pod c. kr. tovarno za tabak ležeče vrtno zemljišče, ki obseza 613 štirijaskih sežnjev in na kojem je sedaj drevesnica. Ustmene ali pisмене ponudbe mestni magistrat vzprijemlje do 31. majnika med uradnimi urami.

— (Vkradena hranilnična knjižica.) Kranjski hranilnici objavil je te dni Boštjan Trampus iz Medvod, da pogreša hranilnično knjižico, kojo mu je sigurno kedo izmaknil. Na knjižico št. 135 849 je B. Trampus vložil dné 31. decembra m. l. svoto 400 gl. v hranilnico. Vsled te izjave je hranilnica razveljavila omenjeno knjižico, ker še do sedaj nihče ni vzel denarja na omenjene vložne bukvice iz hranilnice.

— (Občni zbor) „Delavskega bolnišnega in podpornega društva“ v Ljubljani bil je jako mnogobrojno obiskan v steklenem salonu čitalniške restavracije. Predsednik društvu, knjigovez gosp. Bonač, pozdravi zbor ter jako razločno slika stanje društva. Z navdušenimi besedami se spominja cesarskega daru v znesku 100 gl. Predsednik g. Bonač povabi zborovalce, da zakličejo presvetlemu cesarju trikratni „Živio!“ (Zborovalci vstanejo in prištré z navdušenim odobravanjem.

— Predsednik potem omenja darila sl. kranjske hranilnice, katera je društvu tudi lansko leto naklonila 100 gl. podpore. Zborovalci izrekó svojo prištréno zahvaló za dar s tem, da vstanejo. Računovodja in zapisnikar g. Grilec poroča o računskem sklepu za pretečeno leto do 30. aprila 1884. Društvo imelo je 707 gl. 74 kr. dohodkov, 807 gl. 84 kr. pa troškov. Konec aprila 1884 l. znašalo je društveno premoženje 2342 gl. 85 kr., katero je naloženo v kranjski hranilnici. Kot načelnik pregledovalnega odseka poroča gosp. Delakorda in naznani, da so društvene knjige in blagajnica v popolnem redu in naj občni zbor izreče odboru absolutorij, čemur zbor jednoglasno pritrdi. Vrsé se potem volitve odbornikov. Dosedanji za društvo neumorno delujoči blagajnik gosp. Kovačič izjavi, da ne more zaradi mnogih družih poslov prevzeti volitve. Zbor mu jednoglasno za njegovo izvrstno delovanje na korist društva izreče zahvalo. V odbor so bili na to izvoljeni: Predsednikom g. Bonač; namestnikom g. Jakob Kovačič; blagajnikom g. Ignacij Šušteršič; računovodjem in zapisnikarjem gosp. Grilec; za odbornike gg.: Tavčar, Žgank in Bore. V pregledovalni odsek gg.: Delakorda in Majar. Sklene se preuredba nekaterih paragrafov pravil in se odobri kegljanje na dobitke na korist društvenemu fondu, kar priporoča gosp.

Grilec. Izvršitev teh sklepov se naroči društvenemu odboru. Konečno g. Delakorda društvenikom gorko priporoča, naj deluje vsak v svojem krogu, da pristopi več zdravih, novih udov, da bode društvo s svojo blagajnico, ki uže sedaj podpira mnogo bolnih starih udov in dva invalida, svoji, res lepi človekoljubni nalogi bolje kos. Potem se zborovanje zaključuje.

— (Ponarejene dvajsetice) zopet krožijo po Ljubljani.

— (Slepar.) Včeraj prišla je policija v gostilnici pri „Bavarskem dvoru“ znanega sleparja Frana Čudna, 25 let starega, doma iz Dragomera štev. 13, okraja ljubljanskega. Po svoji obrti je Čuden urarski pomočnik, in bil je zadnji čas v Logatecu, kjer je ure popraviljal. A popravil jih je malo, pač pa jo je popihal z vsemi urami, katere so mu bile v popravilo izročene in tako mnogo ljudi oškodoval. Tudi v Višnji Gori ogoljufal je posestnika Frana Nedveda. Včeraj, ko ga je mestni policaj prijel, se je Čuden branil in hotel ubežati. Izročili ga bodo sodnji.

— (Prišla) je policija v Ljubljani vlačugarja Mežana, o katerem smo včeraj poročali, da je v Vodmatu mnogo oblačila pokradel.

— (Našlo) se je včeraj po noči 22 praznih vreč.

— (Znorela) je Marija Knavs iz Štajerskega, kakor so zdravniki spoznali, na verski blaznosti. Policija jo je oddala v blaznico.

— (Prisegel) je dne 30. aprila t. l. novi notar na Vrhniki, g. Ant. Komotar, ki je bil z odlokom justičnega ministerstva z dne 14. marca t. l. imenovan.

— (Gospoda viteza Klodiča-Sabladoškega), c. kr. deželnega šolskega nadzornika in znanega pisatelja slovenskega v Trstu, zadela je huda družinska nesreča. Umril mu je namreč dne 11. maja preljubljeni sin Anton v neizmerno žalost vse družine po dolgi, hudi boleznici v 21. letu svojega nadepolnega življenja.

— (Lovsko poročilo.) „Majnik zlati“ vlada sedaj zvnaj po zelenih livadah, južen veter stresa cvetje raz sadna drevesa in v bukovem logu glasi se kukavica. Prerojevanje, presnovljanje — to je na dnevnem redu, in vse se ravná po njem. Mlade srnice uže skakljajo za materami, zajčki, marcija poleženi, hodijo uže svoja pota, ptički, mali in veliki, gnjezdijo in valé, ali pa uže pitajo svoj mladi zarod. Lovčeva puška visi ob steni, in da po polnem ne zarujavi, sname jo skrben logar časi raz klin ter zaleze plahega sokoliča, roparja skobca, kanjo in kragulja, in vse, kar je te lačne in škodljive druhali. Tudi lisici je treba nastavljanje, katera nikdar toliko nego prav v tem mesecu ne pobere in ugrabi divjaščin in kokoši; kajti doma v skritem brlogu čaka četvero — tudi petero ali šestero — lačnih mladičev, katerih nikdar ni moč nasititi. Prijetno je nastaviti vjera (strix bubo) in iz v zemljo vdelane kočice pokati po vranah in ujedah, katere se slepo zaletavajo v sovo. Lov na petelina je uže skoro pri kraji, in tudi ruševca bo kmalu odpel, čeravno ga smemo še do srede junija zalezovati. V visokih kamniških planinah ga ni težko dobiti, ako se lovec ne straši plezanja in — žeje in lakote. Gozdni jereb ne uboga več tako rad vabljivi piščalki nego je storil to prej, dokler bukev še ni bila zelena. — Izmed rib v tem mesecu nima nobeno pleme prepovedanega časa za lov. Škoda je, da se gledé karpov prične isti stoprav s 1. junijem, kajti sedaj se uže drsté.

— (Z gnojnimi vilami.) V noči 10. t. m. šla je družba kmetskih fantov iz Lukovice v Škocijan (okraj brdski), in ko je dospela v omenjeni kraj, pričela je takoj z domačimi fanti se pripraviti, in ker je to bilo še premalo, tudi pretepali. Domači fantje so bežali v hlev Janeza M., zmagonosni prišleci pa so poskušali vrata s silo odpreti, da bi dobili vbege fante v pest. Na taropot je priletel lastnik hleva in je v družbi s posestnikom Janezom V. namlatil nemirneže. Obdelovala sta jih s poleni in gnojnimi vilami, dokler niso fantje odnehali in ostavili bojno polje pred hlevom. Mrtvecev ni nič ležalo na terišči, pač pa je hud udarec kmetskemu fantu Karolu W. iz Lukovice pretresel možjane in levo roko je prinesel zlomljeno domov.

— (Pri konjedereu) Ign. K. v Češnovku (okraj Trebno) je dne 11. t. m. prenočil na podu zidarski polir Joz. Lenardussi, doma z Italijanskega. Mož je bil nekoliko vinjen in zato lahko razumemo, da je trdno spal, tako namreč, da ni nič čutil, ko mu je segel neznan tat po noči v hlačni žep ter mu potegnil iz njega listnico, v kateri je imel Lenardussi spravljanih 27 gold. 70 kr. avstr. denarja in dva laška centesima. Ko se je polir zjutraj zbudil, ležala je listnica prazna zraven njega na slami. Mož je takoj naznanil tatvino sodnji, in morebiti se ji posreči, dobiti dolgoprstneža, in to tembolj, ker je jako verjetno, da je bil prav blizu skednja doma.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 16. maja. Proforski kolegij filozofične fakultete je jednoglasno sprejel predlog, naj se imenuje presvetli cesarjevič Rudolf častnim doktorjem dunajske univerze. Akademski senat je jednoglasno pritrtil temu sklepu.

Trst, 16. maja. Ljudski zbor, katerega je privedilo društvo „Edinost“ v Pasji Vasi pri Koprju, bil je dobro obiskan; ustanovila se bode v Koprju ljudska hranilnica in posojilnica. Volilci so bili navdušeni.

Dunaj, 15. maja. Kontre-admiral Wisiaak je umrl.

Budimpešta, 15. maja. Socijalista Pragerja so obsodili na 15 mesecev ječe, ko so porotniki pritrtili krivdi. Obsojeni je objavil ničevno pritožbo.

Beli Grad, 15. maja. Samostanskega opata Pantelića iz Opovega v Sirmiji je škofovska sinoda izvolila za škofa šabackega. Kralj je volitev potrdil.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 16. maja.

	gld.
Jednotni drž. dolg v bankovcih	80.60
» » » srebri	81.25
Zlata renta	101.65
5% avstr. renta	96.—
Delnice narodne banke	856.—
Kreditne delnice	317.—
London 10 lir sterling	121.90
20 frankovec	9.67
Cekini c. kr.	5.78
100 drž. mark	59.60

Uradni glasnik

z dne 16. maja.

Naprava novih zemljiških knjig: Pri okr. sodnji na Vrhniki za katastralno občino Zabočevo; poizvedbe 23. maja.

Razpisane službe: Na jednorazredni ljudski šoli v Draščici služba učiteljeva (ob jednem vodje); letna plača 400 gold. in prosto stanovanje; na dvarazredni ljudski šoli v Dragatuši služba učitelja z letno plačo 400 gold. in prostim stanovanjem; na dvarazredni ljudski šoli v Vinici služba družnega učitelja; letna plača 400 gold. in prosto stanovanje. Prošnje do 10. jun. c. kr. šolskemu svétu v Črnomlju.

Tujci.

Dne 14. maja.

Pri **Maliči:** Hammer, Eichstadt, Witte in Dessau, potovalci, z Dunaja. — Podeprel, prokurist; Ertl, stavbeni mojster, in del Cott, zasebnik, iz Grada. — Snidersič, zasebnik, iz Brežic. — Schweighofer, Bydlo in Gottlieb, potovalci, iz Brna. — Domenigo s soprogo, iz Dravberka. Pri **Slonu:** Nemeček, društveni uradnik, s soprogo; Blau, fabrikant, in Schüller, trgovec, z Dunaja. — Koritnik, župnik, iz Trnovga. Pri **Avstr. carji:** Vit. pl. Rockauschuss, c. kr. lajtenant, z Dunaja. — Feierfeil, krojač, iz Bischofdritza.

Umrli so:

Dne 15. maja. Cilka Janežič, hči mesarja, 1 mes., Poljanska cesta št. 25, osepnice. — Anton Dietz, krojač (prisiljenec), 31 l., Poljanski nasip št. 50, srčna hiba. — Ivan Benedikt, sin fabr. paznika, 10 dnij, Marije Terezije cesta št. 12, slabotnost.

V bólnici:

Dne 14. maja. Jakob Peternel, delavec, 33 l., jetika.

Dne 15. maja. Fran Fajgelj, kovač, 40 l., sušica.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm
15. maja	7. zjutraj	734.79	+14.4	svzh. sl.	p. js.	0.00
	2. pop.	735.98	+17.6	jzpd. sr.	j. obl.	
	9. zvečer	739.04	+13.8	jzpd. sl.	»	

Na prodaj

je iz proste volje

lepo posestvo

poleg Ljubljane blizu železnice in pri kantonski cesti ležeče. To posestvo meri nad 30 oralov dobrih travnikov, nad 20 oralov rodovitnih njiv in nad 12 oralov neposekanega, dobro zaraščene gozda. Gospodarska poslopja so jako prostorna, novozidana in z opeko krita. Ker se pri prodaji stavijo prav ugodni pogoji, naj se blagovolijo le pravi kupci oglasiti pri gosp. **Jožefu Regaliju** na sv. Petra cesti št. 21 v Ljubljani.

Zaloga zemljevidov

c. kr. generalnega štaba.

Mera 1 : 75000.

Listi so po 50 kr., zloženi za žep, prilepjeni na platno po 80 kr.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova
knjigarna v Ljubljani.

Pri

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg

in Ljubljani

se dobivajo vedno vse

knjige društva sv. Mohorja

in tudi sledeče knjige:

- Cimperman**, Pesni. 60 kr.
- Decker**, Fizika in kemija. 70 kr.
- Filipović**, Kraljevič Marko u narodnih pjesmah. 90 kr.
- Haderlap**, Tisoč in ena noč. V snopičih po 20 kr.
- Kačić-Miošić**, Razgovor ugodni naroda slovinsk. 1 gld. 20 kr.
- Klaić**, Lehrgang der kroatischen Sprache, I., II. Theil sammt Schlüssel. 1 gld. 28 kr.
- Kroatischer Dolmetscher, 60 kr.
- Kosec**, Kršćansko-katoliško pravoslovje. 1 gld. 20 kr.
- Lapajne**, Fizika za ljudske sole. 25 kr.
- Orožen Val.**, Spisi. 60 kr.
- Padar**, Zakon in žena. 40 kr.
- Praprotnik**, Mali šolski besednjak. 4. natis. Vezan 85 kr.
- Slovenski spisovnik. Svetovalec v vseh pisarskih opravilih. Vež. 90 kr.
- Razlag J. R., dr.**, Pesmarica. 60 kr., vez. 80 kr.
- Slomšek A. M.**, Zbrani spisi. I. knjiga: Pesni. 90 kr.
- Zbrani spisi. II. knjiga: Basni, prilike in povesti. 1 gld. 20 kr.
- III. knjiga: Životopisi. 1 gld. 30 kr.
- Šmid Kristof**, Spisi. 3 zvezki po 40 kr.
- Tomšič**, Dragoljubci. 45 kr.
- Peter Rokodelič. Vež. 45 kr.
- Vraz Stanko**, Izabrane pjesme. 1 gld. 80 kr., elegantno v platno vezane s zlatim obrezkom 3 gld.
- Žnidaršič J.**, Nauk o desetnih (decimalnih) razlomkih pri računih z novo mero in vago. 60 kr.